

PRZEDMOWA	5
WYCHOWANIE I TRADYCJA	9
Człowiek jako istota uwarunkowana przez tradycję	9
Nadmiar propozycji kulturowych, kulturowy chaos i kulturowe spory	11
Troska o normatywne punkty orientacyjne	12
Przypisy	18
„WYCHOWANIE DO WARTOŚCI” W ZDEZORIENTOWANYM SPOŁECZEŃSTWIE	19
Kryzys kultury – kryzys wartościowania	21
„Wychowanie do wartości” – nowe określenie tradycyjnych i ciągle aktualnych zadań wychowawczych	25
„Wychowanie do podstawowych wartości” jako zadanie szkoły publicznej	28
Wychowanie religijno-światopoglądowe i moralne jako zadanie rodziców	31
Metody „wychowania do wartości”	35
Przypisy	38
SILA, PAŃSTWO I WYCHOWANIE	40
Siła i „używanie siły” jako slogany	42
Strategiczne wykorzystywanie problematyki „siły” w celach politycznych	45
Przyczyny zachowań społecznie szkodliwych	49
Środki pomocy w dziedzinie „wartości”	52
Przypisy	58
ZAMIAST HASŁA: „KONIEC WYCHOWANIA”, WEZWANIE: „MIEJCIE ODWAGĘ DOBRZE WYCHOWYWAĆ!”	61
Krytyka sloganu „koniec wychowania”	61
Dobre i złe wychowanie	63
Dobre wychowanie – zadanie trudne, lecz konieczne	65
Znaczenie zwrotu: „miejcie odwagę wychowywać”	66
Przypisy	68

STALOŚĆ, ZMIENNOŚĆ I PRZYSZŁOŚĆ CELÓW WYCHOWANIA	69
Stosunek między społeczeństwem, kulturą i celami wychowania	69
Stalość celów wychowania	71
Zmienność celów wychowania	74
Przyszłość celów wychowania	76
Przypisy	79
CELE WYCHOWANIA W ZDEZORIENTOWANYM SPOŁECZEŃSTWIE	80
Kryzys kultury normatywnej	81
Spór o cele wychowania	82
Sposoby przezwyciężenia kryzysu: uświadamianie, krytyka, wspólna refleksja	86
OGRANICZENIA I KULTUROWE WARUNKI SUKCESU WYCHOWANIA MORALNEGO	
W SPOŁECZEŃSTWIE PLURALISTYCZNYM	91
Wychowanie w społeczeństwie przednowoczesnym i nowoczesnym ...	92
Uniwersalne warunki zdobywania cnót	94
Zbytne akcentowanie wychowania bezpośredniego (opartego na zdrowym rozsądku) jako determinanty moralności	96
Brak fundamentów religijnych i wsparcia ze strony osób podobnie myślących	97
Podział zadań wychowawczych na państwowe i niepaństwowe podmioty wychowania	100
Przypisy	102
„EDUKACJA OGÓLNA” – SENS I GRANICE PEWNEGO IDEAŁU	104
Powstanie i znaczenie terminu „edukacja ogólna”	104
Edukacja ogólna jako wspólny podstawowy ideał	108
Stałe i zmienne elementy podstawowych ideałów	109
Podstawowa wiedza, podstawowe umiejętności i cnoty	110
Przemiany w dziedzinie wartości i nowe (dostosowane do epoki) określenie podstawowego ideału	111
Podstawowe umiejętności techniczne oraz praktyczna umiejętność orientacji	113
Dzielność etyczna	116
Specyficzne dla grup ideały szczegółowe jako uzupełnienie ideału podstawowego	117
Przypisy	119

RELACJA MIĘDZY NAUKAMI HUMANISTYCZNYMI A EDUKACJĄ W SPOŁECZEŃSTWIE	
INDYWIDUALISTYCZNYM	121
Znaczenia terminu „edukacja”	121
Sens treści kulturoznawczych w szkole	125
„Unaukowienie” przedmiotów kulturoznawczych w szkołach średnich	126
Ograniczone korzyści płynące z nauk humanistycznych dla „wykształcenia”	128
Negatywny wpływ nauk humanistycznych na „wykształcenie”	133
Odpowiedzialność nauk humanistycznych za kryzys ideałów i szkolnictwa	137
Przypisy	140
AWANS I KRYZYS PEDAGOGIKI NAUKOWEJ	143
Awans: od lekceważenia do nieograniczonej ekspansji	146
Kryzys: brak proporcji między oczekiwaniami i osiągnięciami	152
Przypisy	163
OCZEKIWANIA WYCHOWAWCÓW I NIEDOSKONAŁOŚĆ PEDAGOGIKI	166
Pedagogika jako sztuka wychowania pomocna wychowawcom	166
Niespełnione oczekiwania i wątpliwości co do przydatności pedagogiki	168
Pedagogika praktyczna i pedagogika naukowa	171
Wpływ unaukowania pedagogiki na edukację wychowawców	175
Rehabilitacja pedagogiki praktycznej	178
Przypisy	180
PRZEJŚCIE „OD PEDAGOGIKI DO NAUKI O WYCHOWANIU”. PRZEŻYCIA ZWIĄZANE	
Z NIEZROZUMIENIEM PEWNEGO PROGRAMU	183
Początki pojęcia	183
Sytuacja wyjściowa i moje założenia	185
„Zamierzone” i „uboczne” skutki	188
Przypisy	190
KRYZYS I PERSPEKTYWY PEDAGOGIKI JAKO PRZEDMIOTU AKADEMICKIEGO	192
Z przedmiotu uzupełniającego do przedmiotu kierunkowego	192
Złudzenia związane z pedagogiką naukową	195
Kryzys, chaos i samokrytyka	197

Jakiej pedagogiki potrzebujemy?	206
Przypisy	210
LITERATURA	213
WYKAZ ŹRÓDEŁ	234